

Planen for en bedre verden

Ugens vers

"Du må ikke hævne dig på dine landsmænd eller bære nag til dem; du skal elske din næste som dig selv. Jeg er Herren" (3 Mos 19,18).

Introduktion

I sin barmhjertighed har Gud altid opretholdt et særligt forhold til nogle mennesker. I beretningerne om bl.a. Enok, Noa, Abraham, Isak og Jakob kan vi se, hvordan Gud længes efter at genopbygge det brudte forhold til menneskene. Men det var ikke kun til disse få personer og deres familiers fordel. Når de fik forbindelse med Gud og blev velsignet af ham, var det en del af en større plan om at dele velsignelserne fra deres forhold til Gud med andre. Gud sagde til Abraham: "Jeg vil gøre dig til et stort folk og velsigne dig. Jeg vil gøre dit navn stort, og du skal være en velsignelse. Jeg vil velsigne dem, der velsigner dig, og den, der forbander dig, vil jeg forbande. I dig skal alle jordens slægter velsignes" (1 Mos 12,2-3). Når han blev velsignet, kunne han være en velsignelse for andre.

Denne velsignelse skulle komme gennem Israel som et folk, og til sidst skulle Messias komme som en del af dette folk. Da Gud oprettede Israel som sit folk, arbejdede han med en hel nation. Han gav dem derfor love, regler, fester og skikke, der skulle være en måde at leve på, sådan at de, som blev velsignet af Gud, kunne blive til velsignelse for andre.

Der er ingen tvivl om, at dette princip også gælder i dag.

Ugens tekster

- 2 Mos 3,7
- Matt 22,37-40
- 2 Mos 22,21-23
- 5 Mos 14,22-29; 26,1-11
- 3 Mos 25,9-23

Gud, som hører

2 Mos 3,7

Fire hundrede år er lang tid at vente, især hvis man venter under forhold med tiltagende hårdt slavearbejde. Gud havde lovet, at han vil vende tilbage til sit folk og føre dem ud af Egypten, men i den ene generation efter den anden blev de overladt til at opbygge deres afgudsdyrkende undertrykkers rigdom og fremgang, mens Gud tilsyneladende blev ved med at være tavs.

Men så åbenbarede Gud sig på en helt speciel måde. Han viste sig i en brændende busk langt ude i en fjern ørken for en usandsynlig leder, en prins på flugt, nu en ydmyg hyrde ved navn Moses. Han gav den tøvende Moses en opgave, og den første del af jobbet var at tage tilbage til israelitterne i Egypten med budskabet om, at Gud havde hørt og set deres undertrykkelse. Og han havde ikke glemt dem. Han var faktisk ved at gøre noget, som ville ændre deres situation dramatisk.

2 Mos 3,16-17

Hvorfor er det vigtigt for Gud at begynde med at forklare sin plan for disse mennesker med dette specielle budskab? Hvad er der ved dette budskab fra Gud, som fanger din opmærksomhed?

Men Gud standser ikke der. Ikke alene har han en plan om et bedre land; men det er ikke hans hensigt, at folket skal forlade Egypten tomhændet. I hundreder af år havde de været med til at opbygge Egyptens rigdom. Gud forudså den indledende modstand hos farao; men han forsikrede Moses om, at israelitterne skulle få kompensation for alle deres år med hårdt arbejde: "Og jeg vil lade egypterne fatte velvilje for dette folk, så I ikke kommer til at drage tomhændet bort" (2 Mos 3,21).

Israelitterne havde været undertrykt i mange år. Nu benyttede Gud anledningen til at oprette en ny form for samfund med disse tidligere slaver. Han ønskede, at de skulle leve på en anden måde og oprette et samfund, som ville blive bæredygtigt og levedygtigt. Hans plan var, at denne nye form for samfund skulle være en model for de omkringliggende folk, og at de velsignelser, de fik fra Gud, ligesom Abrahams, kunne blive til velsignelse for hele verden.

Til at tænke over

Hvor vigtigt er det for dig, at Gud er en Gud, som ser verdens menneskers lidelser og hører deres råb om hjælp? Hvad siger det os om Gud? Tænk over 2 Mos 4,31.

De ti bud

Matt 22,37-40
2 Mos 20,1-17

Hvordan hjælper Jesu resume af buddene din forståelse, når du læser hvert af de ti bud?

De ti bud er ligesom en grundlov. Efter en kort indledning, som tilkendegiver det grundlag, som disse udtalelser bygger på – i dette tilfælde det faktum, at Gud befriede sit folk – opstiller dokumentet hovedprincipperne, som nationen er grundlagt på. I dette tilfælde var der specifikke bud om, hvordan mennesker i praksis bedst kan udvise deres kærlighed til Gud og deres medmennesker. Det er ikke så mærkeligt, at mange nationer med en kristen arv har opstillet deres lands love på baggrund af disse vejledende principper.

Selv om mange af buddene er kortfattede, må vi ikke undervurdere rækkevidden af deres effekt og de ti buds vidtspændende omfang som livets lov. Det sjette bud, "Du må ikke begå drab" (2 Mos 20,13), opsummerer og indbefatter fx både "alle uretfærdige handlinger, der bidrager til at forkorte livet" og "forsømmelse af de trængende eller lidende på grund af egenkærlighed" (Ellen White, *Patriarker og profeter*, s. 154). På samme måde fordømmer forbudet om at stjæle (se 2 Mos 20,15) "slavehandel samt ... erobningskrige ... Det ... kræver fuld betaling af gæld eller løn" og forbyder "ethvert forsøg på at drage fordel af andres uvidenhed, svaghed eller ulykke" (*Ibid.*, s. 154).

Det er let at sige til os selv, at vi ikke er dårlige mennesker. Hvis vi fx ikke direkte er involveret i drab eller indlysende tyveri, kan det virke, som om vi er OK. Men da Jesus talte om buddene, gjorde han det klart, at de ikke opfyldes ved kun at lade være med at gøre specifikke handlinger. I stedet kan vi bryde Guds lov med vores tanker, motiver eller ved at undlade at gøre noget, vi ved, vi burde gøre (se Matt 5,21-30).

Forestil dig et samfund, hvor hvert eneste af de ti bud blev taget alvorligt og fuldkomment omsat i praksis. Det ville være et aktivt, levende samfund, hvor alle med iver viste deres kærlighed til Gud ved at elske og vise omsorg for hinanden.

Hvorfor har vi en tendens til at læse de ti bud så "snævert" og ofte ignorere den bredere anvendelse af disse vigtige principper i vores liv? Hvorfor er det lettere at følge den mere snævre opfattelse i vores liv?

Til at
tænke over

Slaver, enker, faderløse, fremmede

2 Mos 23,9

Hvad er Guds budskab til Israel i disse vers?

Som nyligt befriede slaver vidste israelitterne, hvad det ville sige at være undertrykt, udnyttet og marginaliseret. Og mens de fejrede deres frihed, var Gud bekymret over, at de skulle glemme, hvor de kom fra, hvad det ville sige at være ekskluderet, og hvad han havde gjort for at redde dem. Han indstiftede påsken som en mindehøjtid og en mulighed for at genfortælle historien: "Med stærk hånd førte Herren os ud af Egypten, af trællehuset" (2 Mos 13,14).

2 Mos 22,21-23

Hvilken betydning havde mindet om deres eget slaveri i instrukserne om, hvordan folket skulle behandle de svage i deres nye samfund?

Ekkoet fra, at Gud gav de ti bud, var knapt døet hen, da Moses blev bedt om at tilbringe mere tid sammen med Gud, som gav ham detaljerede instrukser om, hvordan disse storslåede bud skulle virkeliggøres i det israelitiske samfund. Før instrukserne om at bygge tabernaklet giver Gud tre kapitler med love om emner som fx behandlingen af slaver. Disse love stod i stærk modsætning til den behandling, som mange af israelitterne selv havde oplevet. Der var love om voldelige forbrydelser, om beskyttelse af ejendom, love for livet i al almindelighed, og principper for, hvordan man skulle oprette domstole til at holde lovene i hævd og udøve ret (se 2 Mos 21-23).

Fremtrædende blandt disse love var omsorg for medborgerne i dette nye samfund, men også for de svage og dem, der stod udenfor. Disse mennesker skulle ikke udnyttes; de fik til og med retten til at skaffe sig mad på måder, der respekterede deres værdighed, som fx at samle det, der var ladet tilbage på markerne efter høsten. En sådan behandling af de fremmede og svage var ikke almindelig i datidens verden. Selv i dag er der mange, der tilsyneladende glemmer de vigtige moralske principper, vi finder her med hensyn til, hvordan vi skal behandle andre mennesker i samfundet.

Til at tænke over

Hvilke minder fra din egen erfaring gør dig mere medfølelse og omsorgsfuld over for andres lidelse og uretfærdige behandling?

En ekstra tiende

Mange kristne anerkender og følger Bibelens instruktion om at betale – eller returnere – tiende. Med henvisning til Mal 3,10 er det en enkel formel, hvor de troende giver 10 procent af deres indkomst til at støtte kirkens arbejde med at forkynde evangeliet. Kirken, som bliver betroet denne tiende, har i reglen strenge regler for, hvordan disse midler skal bruges, og anvender dem primært til at støtte direkte evangelisk arbejde.

5 Mos 14,22-29

Hvad er hovedhensigten med tienden ifølge disse vers?

Det kan være en fristelse for os at tro, at vi har opfyldt vores forpligtelse til at give, når vi har givet de 10 procent. Men de instruktioner, der blev givet til israelitterne, antyder, at de 10 procent kun var et startsted. Studier antyder, at de gamle israelitter, der levede op til retningslinjerne i de levitiske love, regelmæssigt gav mellem en fjerdedel og en tredjedel af deres årsindkomst til Guds sag for at støtte præsterne og helligdommen, og for at hjælpe de fattige.

Nogle forskere beskriver denne gavmildhed, især støtten til ud-lændinge, faderløse og enker, som en ekstra tiende. Det er indlysende, at folket skulle glæde sig over resultatet af deres arbejde og fejre høsten. Gud lovede at velsigne dem, specielt i deres nye land; men de skulle ikke tage disse velsignelser for givet eller glemme dem, som ikke var lige så velsignet.

I de almindelige år skulle denne del af høsten bringes til helligdommen og uddeles derfra. Men hvert tredje år skulle der være særlig fokus på at dele velsignelserne i deres eget lokalsamfund. Under disse høstfester var der specielt fokus på dem, som let kunne være blevet overset eller glemt: "Giv den til levitterne, de fremmede, de faderløse og enkerne i dine byer" (5 Mos 26,12).

Ifølge Guds anvisning skulle i hvert fald en del af israeliternes gaver bruges til at give økonomisk støtte og praktisk hjælp til dem, der havde størst behov for det. Igen var dette baseret på folkets minde om og taknemmelighed for, hvordan Gud havde vist barmhjertighed og retfærdighed mod dem.

Læs 5 Mos 26,1-11. Hvad siger Herren? Hvordan kan vi anvende dette i vores egen holdning til mennesker i nød?

Til at tænke over

Jubelåret

Da Gud kaldte Israel som et folk, havde de ikke noget selvstændigt land. De ventede på at komme ind i det lovede land. Gud vidste, hvilken betydning landet ville få, når de bosatte sig i deres nye samfund i Kanaan. Under Josvas ledelse sørgede Gud for en velordnet fordeling af landet mellem stammer og familiegupper.

Men han vidste også, at der ville blive en tendens til, at den rigdom, de muligheder og resurser, som fulgte med jordbesiddelse, med tiden ville blive koncentreret hos nogle få. Familieproblemer, sygdom, forkerte valg og andre vanskeligheder kunne føre til, at nogle jordbesiddere blev nødt til at sælge deres land med en mindre fortjeneste eller for at overleve. Det betød, at familien i kommende generationer ville være frataget muligheden for at eje jord.

Guds løsning på dette problem var at erklære, at land aldrig helt kunne sælges. I stedet kunne det sælges indtil det næste "jubelår", hvor det igen skulle gå tilbage til den familie, der havde fået det tildelt. Al jord, som var solgt, kunne på ethvert tidspunkt blive løskøbt af sælgeren eller et andet medlem af sælgerens familie. Og igen mindede Gud folket om deres forhold til ham, og hvordan det påvirker forholdet til andre: "Der må ikke sælges land uigenkaldeligt, for landet er mit; I er fremmede og tilflyttere hos mig" (3 Mos 25,23).

3 Mos 25,8-23

Hvordan forestiller du dig, at samfundet ville være, hvis disse principper, især ordene: "I må ikke udnytte hinanden", gjaldt i dag?

"Hensigten med Guds love var at tilstræbe social lighed, I sabbatåret og jubelåret ville der for en stor del blive rådet bod på de fejltrin, der var begået på det sociale og politiske område i det mellemliggende tidsrum" (Ellen White, *Patriarker og profeter*, s. 275).

Bibelske forskere er usikre på, om disse økonomiske og sociale rytmer nogen sinde helt blev fulgt i længere perioder (se 2 Krøn 36,21). Uanset giver disse regler et fascinerende glimt af, hvordan verden kunne fungere, hvis Guds lov nøje blev fulgt. De understreger også Guds særlige omsorg for de fattige og svage i samfundet samt hans ønske om, at retfærdighed skulle komme til udtryk på praktiske måder i vores verden.

Til videre studium

- Ellen White, *Patriarker og Profeter*, "Lovgivningen på Sinaj", s. 151-157; "Guds omsorg for de fattige", s. 273-276.

"De love, som Moses gav, udmærker sig fremfor alt ved, at de næst efter at tage hensyn til Guds krav opfordrer til at vise rundhåndethed, mildhed og gæstfrihed over for de fattige. Skønt Gud havde lovet at velsigne sit folk rigt, havde han ikke til hensigt at lade fattigdom være et fuldstændigt ukendt fænomen iblandt dem. Han sagde, at der altid ville være fattige i landet. Der ville altid være nogle, som appellerede til sympati, godhed og velvilje. Folk kunne også komme ud for ulykker, sygdom og tab dengang; men så længe de rettede sig efter Gud, ville ingen tigge eller mangle det daglige brød ...

Disse bestemmelser skulle i lige så høj grad være til velsignelse for de rige som for de fattige. De ville forebygge begærlighed og tilbøjeligheden til selvophøjelse og kalde de ædle og gode karakteregenskaber frem, og efterhånden som forståelsen og tilliden mellem de forskellige befolkningsgrupper voksede, ville de sociale forhold blive forbedrede, og landets styre ville blive styrket. Vi er alle sammen celler i menneskehedens store organisme, og alt det, vi gør for at hjælpe andre, vil blive til velsignelse for os selv" (*Patriarker og profeter*, s. 273; s. 275).

Spørgsmål til drøftelse

- 1. Hvilke særpræg, love og regler fra den skitse, Gud gav Moses og israeliterne for det samfund, de skulle oprette, har fanget din opmærksomhed stærkest?**
- 2. Hvorfor tror du, at Gud i den lov, han gav sit folk, synes at være så optaget af de allersvageste?**
- 3. Hvordan bør vi forstå og forholde os til disse love i dag? Hvordan afgør vi, hvilke af dem, som er anvendelige og relevante for os? Hvad er det vigtigste, vi kan lære fra disse detaljerede instrukser for, hvordan israeliterne skulle indrette deres samfund og deres liv?**

Resumé

Gud hørte råbet fra Israels lidende folk i Egypten og greb ind for at redde dem. Han ønskede at opbygge et særligt pagtsforhold til dem og arbejde sammen med dem i at oprette et nyt samfund, som kunne være en velsignelse for alle, selv de ofte glemte, udstødte og svage.

Aktiviteter og dialog

Guds Ord
og klassens
aktiviteter

- Prøv at samle en række eksempler fra Skriften, der fortæller, at Gud hører menneskers nødråb. Lav en liste og drøft den i klassen.
- Læs sammen Jesu prædiken i Nazarets synagoge i Lukasevangeliet 4,16-19. Sammenlign med den tekst fra Esajas 61,1-2, som Jesus citerer.
 - Drøft ud fra teksten, hvem Messias er sendt for at hjælpe? Hvordan vil han hjælpe dem?
 - Hvad skulle der ifølge Moseloven ske for de fattige og slaverne i jubelåret (se 3 Mos 25,10)?
- Undersøg de ti bud!
 - Hvad siges der i buddene om social omsorg?
 - Hvad siges der fx om den fremmede?
 - Prøv evt. at finde andre tekster i Moseloven om, hvordan fremmede skulle behandles.

Uddybende
spørgsmål

Forstå
det bedre

• Er de ti bud i harmoni med kapitalisme?

Jesu holdt i Nazaret, hvad der ofte kaldes en programtale. Det er første gang, Jesu ord gengives i Lukasevangeliet, og prædikenen præsenterer os for Jesu grundlæggende budskab om befrielse og frihed.

- Lukasevangeliet var skrevet til en rig mand, Teofilus, der mest sandsynligt var sponsor for Lukas. Det er interessant, at Lukasevangeliet indeholder mere materiale om rig og fattig end noget andet evangelium. Prøv selv at gå igennem evangeliet for at finde udtalelser specielt om de rige mennesker, som Teofilus repræsenterede.
- Der er ingen tvivl om, at der med "nådeåret" i Luk 4,19 er tænkt på jubelåret (se 3 Mos 25). Det er tvivlsomt, om det nogensinde blev overholdt i Israels historie. Men det opstillede et ideal, som Esajas kunne pege hen til i løftet om Messias.

